II. … четвер, 11. грудня 1941. Ціна 30 сот.

КРАКІВСЬКІ ВІСТІ

щоденник, виходить кожного дня, крім неділь і свят

АДМІНІСТРАЦІЯ: Краків, Райхсштрассе 34. Тел. 238-39
РЕДАКЦІЯ: Краків, Ожешкової 7. — Тел. 104-81

„Krakauer Nachrichten" — Tageszeitung.
Administration: Reichsstrasse 34.
Schriftleitung: Orzeszkowagasse 7.

ПЕРЕДПЛАТА в краю і за кордоном: місячно . . . . . . 6 зол.
Курс 1 нім. марки = 2 зол., 5 чеських корон = 1 зол., 5 слов. кор. = 1 зол.

Бої в північ. Африці тривають дальше

ГОЛОВНА ККВАТИРА ВОЖДА, 10. 12. Головне Командування Німецьких Збройних Сил подає:

На східньому фронті відбито з успіхом місцеві наступи ворога. При цьому ворог знову потерпів важкі й криваві втрати.

Повітряна зброя розбила великими силами на південному відтинку східнього фронту скупчення ворога та приготовані становища панцирних возів і бомбардувала успішно большевицькі летовища. Також на просторі довкруги Москви та на північний схід від Ільменського озера ворог мав важкі втрати внаслідок налетів боєвих літаків.

В північній Африці тривають дальше важкі бої. Німецькі та італійські спадні літаки поборювали успішно англійські батави панцирників і становища протилетунської артилерії. Німецькі ловецькі літаки зістрілили біля Тобруку 5 ворожих літаків.

—o—

Наради японського кабінету

ТОКІО. — На засіданні кабінету міністр маринарки, адм. Шімада склав звіт про дотеперішні успіхи у війні проти Англії і Злучених Держав. Міністр закордонних справ Того говорив про нову угоду з Таї (Сіямом), що довела до мирного вмарщу японських військ. Міністр колоній Іно заявив, що в японських заморських посілостях панує повний спокій і лад. Кабінет дав свою згоду на предложений буджетовий прелімінар на 1942 рік у висоті 6,212 мільярдів єнів, що не обіймає додаткових видатків на військо і ведення війни.

—o—

Новий японський десант. Успішні дії на Філіпінах

ТОКІО. 11. 12. — Цісарська головна кватира потвердила в середу вполудне вістку, що японські сили армії і фльоти перевели в тісній співпраці успішний десант на острові Гвам.

Одночасно відділ армії і маринарки в цісарській головній кватирі подали до відома у спільній заяві, що дії японських військ, які перевели в середу, 10. грудня рано десант на Філіпінах — поступають скоро вперед.

—o—

Величезна радість в Японії

ТОКІО. 11. 12. — Великі осяги японських боєвих сил, передусім воєнної фльоти, які японське радіо подавало аж до пізних годин ночі у надзвичайних звідомленнях, викликали в японському народі назагал величезну радість та оправдану гордість.

Увесь японський народ, пише „Токіо Ніші Ніші" — відчуває духа воєнної фльоти, повітряної зброї та армії. Не може бути сумніву про перемогу. По японській стороні ніхто не обманюється надіями, що бій буде закінчений вже в короткому часі. Одначе фльота Злучених Держав потерпіла важкий удар і втратила значну частину теперішньої фльоти на Тихому океані. Радість японського народу тимбільша, що при тому не загинув ні один власний корабель. Тут виявилися висліди довголітньої підготовної праці і твердого вишколу.

ТОКІО. 10. 12. — Щодо затоплення англійських воєнних кораблів „Репульз" і „Прінс оф Велс" — японська цісарська головна кватира подає, що англійська фльота на Далекому Сході втратила на вартости вислідок цих втрат. Відомість про сензаційні осяги морської повітряної зброї викликала в мільйонах японських домів небувале одушевлення. Це воєнне звідомлення розголошували всі японські радія. В Токіо народ видирав собі з рук надзвичайні видання часописів, а маси товпилися при світляних оголошеннях часописів, які подавали ці вістки.

—o—

Важкі налети на американське летовище

ТОКІО. 11. 12. — Як подає цісарська головна кватира, перевела японська повітряна зброя найважчі налети на летовище Нікольсфільд біля Манілі на Філіпінах. — Знищено галі, варстати і залізнички.

Японські підводні човна затопили в манільському заливі один північно-американський транспортовий корабель, містоти 15 тисяч тон.

На південь від Гон-Кон захоплено один британський торговельний, озброєний корабель, містоти 6 тисяч тон.

Літвінов у Рузвелта

СТОКГОЛЬМ. — Трансокеан довідується з Вошингтону: як подають північноамериканські радіовисильні, совітський посол у Вошингтоні, Максим Літвінов, відбув у понеділок розмову з през. Рузвелтом. Про час і тему розмови нема ніяких вісток.

Підчас своїх відвідин у Білому Домі совітський посол Максим Літвінов передав президентові Рузвелтові свої достовірні грамоти. Рузвелт обговорив з Літвіновим воєнне положення. Коли Літвінов опускав Білий Дім, поставило йому багато журналістів запити, чи Совітський Союз виповість Японії війну, але Літвінов відмовився від всякого вияснення про можливість такого виповідження війни.

—o—

ЯПОНІЯ В ПОХОДІ

Коли б не була вибухла теперішня японсько-американська війна, могли б обі держави незабаром святкувати цікаві столітні роковини. В 1953-ому році мине рівно сто літ як взагалі світ вперше побачив Японію. До цього часу — „Країна сходячого сонця" була герметично замкненою державою, до якої під загрозою кари смерти не мав вступу ніякий чужинець, а тим більше „білий чорт": европеєць. Тільки сям і там трапилося якомусь смільчакові або авантюристові пробратися в глибину японських островів і ці люди поширювали потім різні звістки про таємний острів „Ціпанго", про японців, їх побут, про цісарятенно, всевладних намісників-шоґунів, про лицарів-самураїв ітд.

Таке послідовне відмежування Японії від решти світу тимбільше всіх дразнило і визивало, що до половини 19-го століття европейці й американці вже давно проникли в найбільш екзотичні країни земської кулі. Всюди вже були европейські кольонії, мандати і володіння, всюди допливали европейські кораблі і всюди „працювали" европейські купці. Остання нездобута фортеця — це була власне Японія.

Брами до Японії відкрила.. Америка. Вона має цю історичну заслугу. І немов іронією долі саме вона тепер, ледве по 88-ох літах від цього менту, мусить на своїх плечах винести головний тягар японської ..відплати за цей „дарунок". В 1853-ому році підплив американський адмірал Перрі зі своєю фльотою під японські пристані, збомбардував їх і окремим „договором" приневолив Японію відкрити світові свої пристані для торговлі і правильних господарських взаємин. Таким чином відкрилася нова карта в історії Японії, Далекого Сходу і взагалі цілого людства.

До цього менту існував в Японії середньовічно-кастово-шляхотський режим, який сліпо і судорожно держався своїх усталених форм правління. Але, на щастя для Японії, ця владна каста миттю зрозуміла, що в епоху модерної техніки такий стан невсилі довше вдержатися. Тож погодилася з цим фактом і дуже зручно до нього підійшла. Шоґуни були зліквідовані, повноту влади знову перебрав у свої руки цісар-тенно, Японія дістала цілком новітній парляментарний устрій, новітню адміністрацію з міністерством у проводі, а що найважніше: Японія обома руками почала присвоювати собі всі здобутки новітньої техніки, заводити в себе новітні фабрики і підприємства, організувати модерну армію і фльоту з усім новітним вирядом ітд. По університетах і вищих школах цілого світу зявилися японці, які пильно всього вчилися і ще пильніше до всього приглядалися. Найбільше їх було в країнах англьо-саксонського світу, а передусім в Америці. Англійська мова стала розговірною мовою кожного пересічного японського інтелігента.

Світ довго з доброзичливістю приглядався до цих цікавих громадян з Далекого Сходу, не усвідомлюючи собі ні на мент, яка тут виростала нова сила. У світі пішла

тоді зразу „мода" на Японію. Европейські подорожні, письменники, місіонарі почали усе більше і більше їздити в Японію, приглядатися до її життя-буття, вивчати її історію і літературу, вести свою релігійну пропаганду і писати-писати про Японію в безконечність. Книжки про Японію стали виростати у великанську гору.

Але політично з Японією ніхто поважно не рахувався. Щойно під кінець минулого століття положення радикально змінилось. В 1894-ому році вибухла японсько-китайська війна, яку Японія... виграла. Світ зацукався. Всі нагло зрозуміли, що, там мовби через ніч виросла на Далекому Сході нова мілітарно-політична сила, з якою, так чи інакше, треба було рахуватися. Після цього не проходив майже ні один десяток літ, в яких Японія не піднімалася-б у своєму розвитку все вище і вище. В 1904-му році прийшло до японсько-російського зудару. Японія і цю війну виграла і наслідком цього перекинула свої володіння з островів на східньо-азійський суходіл та здобула Корею. Підчас світової війни Японія станула по боці держав антанти й у її висліді захопила всі німецькі володіння в Китаю і на Тихому Океані. Крім цього Формозу і південний Сахалін. По війні, вже на наших очах, починаючи від 1931-го року, похід Японії безперервно йде здовж берегів Східньої Азії з півночи на південь і вона захоплює цілу Манджурію, яку організує у васальську державу Манджу-ті-го, увесь північний Китай і т. зв. внутрішню Монголію. Далі перебивається Японія на південь Китаю, котрий теж захоплює, а впродовж цього року у французький Індо-Китай. Перші воєнні звідомлення з боїв на Далекому Сході доносять, що японці зачали наступ на останню англійську позицію в Китаю: пристань і місто Гон-Кон, що прогнали англійців і американців з їх т. зв. концесій у Шангаю та, що вже за згодою сіямського уряду, вступили на землі тієї держави, відкинули наступ англійців з Бірми, а одночасно перевели десант на маляйському півострові і перейшли до наступу на Сінгапур.

Один погляд на мапу Східньої Азії вказує, що це є послідовний і грандіозний похід стомільйонової японської імперії, котра намагалася захопити під свою владу пребогаті простори з близько мільярдом населення в цій частині світу і таким чином завершити свою віковічну мрію національну. Ми будемо тепер живими свідками кривавої боротьби за її здійснення.

Д-р Павло Лисяк.

З мого щоденника

IV*)

Прага, грудень 1941.

Прийшла зима і Прага по устійненій вже від 20-ох літ традиції, заповнюється українською високошкільною молоддю. Цього року її значно менше, ніж в минулі, „мирні" часи, але все-ж у світлицях та коридорах української їдальні стало відразу повніш і голосніш... Гуде, мов у вулику. Та й є чого „гудіти"!... Таже серед цієї молоді не мало наших, що проробили цілу „кампанію". Велику історичну кампанію, пропамятного року Божого 1941-го, під гордими прапорами, кампанію, про яку писатимуть сотні літ і память про яку через наших дітей докотиться до наших внуків і правнуків...

Сьогодня вони, це молодь, та, побільшости, й ми, старші, що якось не усвідомлюємо собі усеї важливости й „історичности" цієї скромної участи в „кампанії". Але, коли поминути усю „внутрішню" українську політику, то залишається один факт: це українська молодь повела себе, як молодь: патріотично, ентузіястично і героїчно. Раз похід на Україну, — вона мусить в ньому брати участь, вона мусить перша бачити Львів, Київ, Батурин і Чигирин. І вона свого „доконала": вона перша була, бачила і переживала... І коли ми, старші і старі, дивилися на драму України сидячи у вигідних кріслах европейських кін, вона, молодь наша, там, на місці, на Україні, на рідній землі, брала участь у самій драмі, переживаючи хвилини найвищого радісного захоплення і найглибшого розчарування, побачивши страшну дійсність.

І за це їй простилося багато „прогріхів..."

Цікаво лише одне: чи запише ця наша зрештою нечисленна молодь, що опинилась на Україні в перших лавах, свої враження. Іншими словами: чи для історії і майбутніх поколінь, а також для найближчої „практичної" політики — чи залишиться образ України і часів „найбільшої руїни", як його побачили і сприйняли перші українці на кордоні, чи — пропаде. Чи робляться заходи, щоб усі ці враження, доки вони свіжі, обєднати в одній великій книзі, книзі коштовній і багато ілюстрованій? Чи уявляємо ми собі, що це бувби документ, ваги і значіння якого ми сьогодні не можемо й передбачити? І хто, — який центр, комітет, видавництво — за це діло має взятися?..

*

Що торкається самих вражінь нашої молоді, що проробила „кампанію", то сьогодні трудно було-би їх нам списувати. Враження має передати той, хто їх дістав. Тим більше, що про це уже не мало було у „Кр. В." Інша річ, — наші враження від самих носіїв цих вражінь. І тут нам часто пригадується одна анекдотка з „Веселого Оповідача".

Йде кацап на „Херсонські заробітки". Виступає весело і гордо, — на дворі весна, на плечі коса, за косарем біжить собачка.

Наш дядько: — Куди йдеш служивий?
— Касіть! — А собачка нащо? — Что я не с'ем, то собачка с'ест.

По трьох місяцях. Осінь. Дощ. Служивий, похнюпився, ледве волочить ноги.

Наш дядько: — Ти звідки, служивий?
— Касіл, чорт меня носіл! — А собачка де?
— Іс'ел!...

Це був-би один тип із тих, що проробили „кампанію". Вони виховалися в Европі, серед европейського комфорту, України не бачили, вони адепти ідеології, згідно з якою все мало відбутися просто і ясно. А тимчасом, показалося, що діло не таке просте. І вони розчаровані. Може інакше: вони прибиті величчю вражінь і суворістю картин і, здається, потребують часу, щоби „прийти до себе". Можливо — це глибші натури — вони мусять „переболіти".

Але є й інший тип. Україна чудова. Київ прегарний. Софія величня.

— Та ви нам не співайте, — перебиває його дебелий „дядюшка", а от скажіть, чи є що їсти на Україні? — Їсти? — „інший тип" здвигає плечима. — Ну так, їсти — наступає „дядюшка". Щось-же таки два місяці ви їли у Києві? — Але хлопчина цілком безпомічний. — Ну, так, щось їли, десь спали. Але чи до того-ж було на Україні, де Дніпро широкий, місяць чудовий, Канівська Могила й Соняшні Кларнети?!... Він оце приїхав, але за два тижні вертає назад, бо у Київському університеті „напевне, напевне" розпочинається наука...

*

Отже: „що хочете, те й купуйте". Один песиміст, другий оптиміст. Один залишається „студіювати" у Празі, другий іде „учитися" до Києва. Але оба „голосяться слухняно": куди скажете — підемо, що накажете — виконаємо. Кому-ж вони голосяться? Оце-ж і є реальний наслідок „кампанії": Україну маємо будувати всі: молоді і старі, середущі і найстарші. Бо Україна — велика, велика, а проблема України — складна, складна. Отже тут і відчиняєтся те правдиве поле для політики: широкої й далекозорої, великої і реальної. Але ми, молодь, вимагаємо одного: активности. Не розуміємо публіцистів, що набрали в рот води, фахівців, що „ще мають час" і усіх наших „хахлів", що зминають і жалуються, але самі найрадше сидять по каварнях... Отже спільна праця, спільним фронтом, — щиро, чесно й повним темпом.

Перед нами Україна — велика — найбільша Руїна, — і маємо витягнути її з безодні та поставити перед світом, як королівну.

Прийшла доба великої відбудови...

Віктор Приходько.

*) Гл. „К. Вісті" чч. 274—276.

Жертви на Фонд Українського Студента слати до Українбанку в Кракові, конто 2.331. із зазначенням „Студ.-Фонд".

Великі осяги японців

ЛІСАБОНА. — Відділ фльоти королівської японської головної кватири повідомив через агенцію Домеї, що підчас японських налетів на Гаваї затоплено два боеві пароплави Зл. Держав та ушкоджено 4 боеві пароплави і 4 кружляки А—кляси. Знищено велику кількість ворожих літаків. За непідтвердженним досі звітом японський підводний човен затопив біля Гонолюлю американську авіоматку. Японські літаки затопили американський мінолов „Пінгвін" (1000 тон) та заатакували остов Гван. На Тихому Океані задержано без японських втрат багато американських торговельних кораблів.

Як повідомляє японське посольство в Банкоку, японські війська відбили англійські збройні сили, що пробували вдертися з Бурми до Сіяму. Сіям підписав з Японією договір про свобідний перемарш японської армії. Мирний вмарш японських військ до Сіяму відбувається повним ходом, що зрештою й підтвердила цісарська головна кватира в Токіо.

Про японські напади на Гаваї, Сінгапур, Давао, острови Вейк та Гван є з американсько-англійських джерел різні вісті. Рузвельт повідомив конгрес, що налет на Гаваї коштував Зл. Держави 2 воєнні пароплави та 3 тис. вбитих й ранених. Американські кораблі сторпедовано на повному морі між Сан Франціско і Гонолюлю. Далі повідомляє Білий Дім, що „підчас японського налету на Гаваї знищено розмірно велику кількість літаків і летунських галь". З приводу цих звідомлень панує у Вошингтоні нервозність. На одній конференції поставлено запит як це було можливе, що японці пройшли зовнішні оборонні лінії Гаваїв? Один звіт очевидця, що його поширює Райтер, каже, що підчас налету на Гаваї потерпів дуже сильно воєнний порт Пірль Гарбур, база тихоокеанської фльоти. Японці мали при цьому уживати повітряних торпед і перевести атаку з дуже низька. На летунському майдані Райкем-фільд мали теж повстати великі шкоди.

За звідомленням з Манілі японці мали переводити налети на Філіпіни з покладу одної авіоматки. Як каже звідомлення цісарської японської головної кватири, зістрілено 90 американських літаків.

Повідомлення „Юнайтед Прес" каже, що у Вошингтоні подали урядово про сторпедування одного вантажника військ Зл. Держав у віддаленні 1.500 км. на захід від Сан Франціско та одного вантажника біля Манілі.

Нехай сяють радістю дитячі очі

Є справи, про які зайво багато писати. Доволі кілька слів пригадки, короткого заклику, щоб українське громадянство беззастережно й просто з почуттям радости приступило до освяченого традицією звичаю: Свят-Миколаївського вечора для української дітвори. За традицією останніх літ, що її ввела українська преса і вслід за минулорічною нашою акцією, кличемо й цього року до всього українського громадянства: хай у день 19. грудня — день Св. Миколи засяють радістю дитячі очі! Жертвуймо в цей день українській дитині все, що в нашій спромозі. У важкий сучасний час наша дітвора не повинна опинитися без найконечнішої допомоги з боку рідного громадянства. Українська дитина, що часто разом з батьками переживає всі болючі моменти нашого життя, українська дитина міських провулків і сутерин, і українська дитина, серед твердих умовин у сільських хатинах — уся вона потребує сторожкого піклування.

Попри невідмовну постійну акцію допомоги нашим найменшим громадянам, день св. Миколи — це той день у році, в якому ми всі принесемо одноразовий дар-пожертву найбіднішій українській дітворі.

„Українське Видавництво" в Кракові, йдучи і тепер назустріч минулорічній ініціятиві редакції дитячого журналу „МАЛІ ДРУЗІ", закликає все українське громадянство й установи приступити негайно до підготови й уладження в кожній місцевості СВЯТ-МИКОЛАЇВСЬКОГО ВЕЧОРА, а в місцевостях з православним українським населенням традиційної „ЯЛИНКИ", чи „ДІДА МОРОЗА" і зложення підчас цих імпрез дарів місцевій українській дітворі в першу чергу в формі зимової одежі, взуття, білля, книжок, а далі харчів, солодощів та гроша на закупно найконечніших річей для дітвори.

Хай у день Св. Миколи чи „Ялинки" зійдеться українське громадянство зі своїм найкращим цвітом і надією — зі своєю українською дітворою в одну сімю і хай у цей день засяють спільною радістю дитячі й наші очі.

Наша дітвора — наш скарб і наше майбутне! Усе — для дітвори! Здійсняючи наше гасло, подаємо оцим до відома українському громадянству, установам, підприємствам міста Кракова, що Український Допомоговий Комітет у Кракові, Зелена ч. 26, приймає з сьогоднішнім днем в урядових годинах свят-миколаївські пожертви для бідної української дітвори м. Кракова.

Дарунки будуть роздані на Свят-Миколаївському Вечорі, що відбудеться заходом місцевого У. Д. Комітету й Української Державної 7-кл. Нар. Школи. Виказ жертв буде проголошений у нашому щоденнику. Згори складаємо від наших найменших громадян щиросердечне, українське „Спасибіг" за надіслані дари.

Краків, грудень 1941 р.

„УКРАЇНСЬКЕ ВИДАВНИЦТВО".

†

Людмила Старицька-Черняхівська

1868—1941.

Бердичівський часопис „Нова Доба" з 3. XII. ц. р. подав вістку про смерть відомої письменниці, заслуженої громадянської діячки — Людмили Старицької-Черняхівської, яку закатували большевики ще підчас облоги Києва.

Покійна — донька клясика української літератури, драматурга й поета Михайла Старицького та Софії з Лисенків Старицької, рідної сестри Миколи Лисенка — одідичила по батьку літературний талант та сценічний хист (за-молоду грала веселі дівочі ролі). Завзята патріотка, талановита організаторка, палкий промовець на всяких зборах чи сходинах — все своє життя присвятила українській літературі й громадянській праці, м. ін. під кінець 1920 р., разом із своїм чоловіком, була у проводі „Союзу Визволення України" й на харківському процесі 1930 р. з цього приводу засуджено їх обоїх на 10 років тюрми. Закатовання 73-літньої заслуженої діячки та відомої письменниці — це також доказ большевицького варварства й ненависти до всього, що українське.

Літературна спадщина Людмили Старицької-Черняхівської дуже поважна. По ній залишилося, крім декількох драм, як „Б. Хмельницький", „Останній сніп", „Милость Божа", „Гетьман Дорошенко", також багато перекладів, та поезії і написаний разом із батьком роман „Перед бурею".

Вічна Їй Слава!

ФІНСЬКІ ВІЙСЬКА ЗАЙНЯЛИ КАРГУМЕКІ

ГЕЛЬЗІНКИ. — Як подають урядово фінські війська заяняли місцевість Каргумекі у Східній Карелії. Замкнені там совітські дивізії переважно знищені.

Каргумекі лежить на північному розі озера Онеґа і є важною точкою на шляху Мурманської залізниці.

НОМІНАЦІЇ В ЯПОНСЬКІЙ ГОЛОВН. КВАТИРІ.

ТОКІО. — Ген. кн. Нігашікуні призначений шефом головної кватири для національної оборони, як наслідник ген. Ямади. Одночасно князь зберігає своє становище в найвищій воєнній раді. Далі подано до відома, що ген.-підпор. Кобіяші призначено шефом ген. штабу головної кватири як наслідника ген.-підпор. Кавабе.

Плк. Я. ГАЛЬЧЕВСЬКИЙ-ВОЙНАРОВСЬКИЙ. 64)

Проти червоних окупантів

Цілу ніч йдемо лісом і на ранок затримуємось на Кожухівських хуторах. Увесь день стоїмо спокійно. Вже кінець лютого надходить і на дворі відлига. Перед вечером затримуємо не дуже старого діда, який побачив козаків в першій хаті і хутчій почав втікати до Хмельника. Цей нібито жебрак був агентом „розвідчого відділу" 2 дивізії, яка мала свій штаб у Хмельнику. Під зовнішними лахами, цей „дід" мав гарну, сорочку, підштанці, навіть вовняні панчохи. Коли він дістав доброї „сипки", признався, що його товариш начальник „змусив" працювти для штабу 2 кін. див. Червоного Козацтва, *але він нас не хотів видавати. Втікав тому, що боявся нас, бо йому здавалось, що ми все про нього знаємо.* І не помилився: *вже місяць тому я знав,* що на послугах штабу 2-ої дивізії є агент перебраний за жебрака. Ці відомості я мав від попівни з Літинки, а вона від свого командира кінної розвідки. Вечером козак Лихо, з двома своїми помішниками, повісив цього аґента в Кожухівськім лісі.

Черговий перехід робимо в ночі і затримуємось на кількаденний відпочинок у наших циганів. Вони приймають нас чаєм і цукром, що дістали його від нас, по 35—40 кґ. на родину, тому не шкодують. Тут я побачив свою Марусю. Вона навіть добре себе почувала, бо всіх циганів інтригувало те, що дружина знала румунську мову, до якої циганський диялект дуже подібний і розмавляла з ними по — циганськи. Однак умовини життя в циганських брудних курінях не відповідали інтелігентній жінці. Коли я є тут з відділом повстанців, то на випадок бою я не хотів, щоби вона нервувалася. Під селом Літинським Майданом, недалеко оселі циганів був невеличкий фільварок, арендований якимось римо-католиком. Я переговорив із ним і він згодився Марусю перетримати в себе, скільки вона захоче у нього бути. Тієї ночі я умістив жінку на фільварку. Про нього большевики нічого не думали, бо там господарка була незначна і до фільварку належало біля 60 десятин землі. Селяни мали досить своєї землі, а тією пісною землею не цікавились. Ну й ми своєю акцією абсорбували більше червоних від усіх господарських їхніх справ.

Приходить козак Чорноморець, в товаристві ще кількох козаків, з відпустки з дому, з села Зіновинець. Оповідає він, що „товаріщ" Лапов зі своєю комісією „викачує продналог" з його села. Штаб Лапова стоїть в парохіяльнім домі в знайомого мені священника. Є в селі до 50 большевиків розкинених рідко, кілька душ в гарніших домах. Надійшла, думаю, хвилина помсти. Кличу до себе 5-х найкращих козаків і даю їм завдання застрілити Лапова. До тієї терористичної стежі належить також і козак Чорноморець, як показувач дороги. Начальником стежі назначую Сензюка Василя.

Плян акції такий: ще з вечор увійти з городів у село. Городами і садами зайти до дому священика від „чорного" входу. Один козак в кухні тримає всіх хатніх, 4-х козаків коридором входить до кімнати Лапова. Хутко з ним треба розправитись і залишити конечно записку: „Товариша Лапова Надзвичайний суд при Штабі Отамана Орла засудив на кару смерти, за розстріл ним 9-х невинних селян у селі Стасьовому Майдані. Присуд виконано сьогодні вечером. Отаман Орел".

При повному озброєні козаки відійшли перед вечером. Лісами повз Дяківці—Медведівку козаки дібрались до Зіновинець, коли запав вечір. Рано на другий день всі 5-ть козаків прийшли і доложили мені таке: Оповідає начальник стежі Сензюк-Харко. Все було згідно з пляном. В кухні саме вечеряла вся родина священика. „Матушка" впала в обморок, коли побачила козаків і впізнала Чорноморця. Служниця хотіла втікти з дому. Їх всіх затримали. Чорноморець знав розподіл кімнат і пішов наперед, а за ним решта. Чорноморець застукав до дверей, почув голос: „Пажалуста"! і увійшов до кімнати. Тут над великими книгами сиділо шістьох большевиків-комісарів. Чорноморець запитав: „Єсть-лі здесь таваріщ Лапов? — Я! А что?" — відізвався Лапов. Чорноморець, вмить спрямував дуло кріса до вуха Лапова й вистрілив. Від стрілу з близької віддеглости голова Лапова розлетілась аж мізок ляпнув на стіну з килимом. Решта козаків стояла при відчинених дверях. Записку мою Сензюк вкинув до кімнати. — „Чому не стріляли решти? — питаю. Відповідають, що коридор до кімнати був такий вузький, що міг увійти ним один чоловік. На віздовім ґанку стояв вартовий лотиш, тому довго не можна було боротись у кімнатах. Стріл згасив лямпу і не видно було в кого стріляти, бо решта комісарів попадали на підлогу й почали боронитися з револьверів, а ручних гранат козаки не мали.

(Далі буде).

Війна Японії з Америкою

ПРОКЛЯМАЦІЯ ЦІСАРЯ ДО ЯПОНСЬКОГО НАРОДУ.

ТОКІО. — З приводу вибуху війни між Японією і Зл. Держав. та Англією видав японський цісар проклямацію до японського народу, яка завзиває до боротьби проти тих, що загрожують японській державі та постійному мирові у східній Азії.

„Ми, з ласки неба цісар Японії, що у безперервній лінії засідаємо на троні від вічних часів — каже проклямація — подаємо до відома нашим вірним та відважним підданим виповідження війни Злуч. Державам Америки та Британській імперії.

Забезпечення стабілізації сх. Азії та введення світового миру — це та далекосяжна політика, яку сформулували наші великі славетні цісарські попередники та наш великий найласкавіший цісар, який прийшов за ними. Ця політика лежить нам постійно на серці.

Більш, ніж 4 роки минуло, відколи Китай не доцінив справжніх плянів нашої держави і безоглядно викликував неспокої, які заколочували мир у сх. Азії. Режим Чункіну існує далі, а Америка й Анґлія, підтримуючи режим Чункіну, погіршили воєнні ускладнення у сх. Азії ще більше. Обі ці держави зміцнювали далі військову підготову з усіх боків проти нашої країни. Що більше, оба ці народи зірвали просто наші господарські взаємини. Цим вони загрозили дуже поважно існування нашої держави. Так, як сьогодні стоять справи, не може наша держава зогляду на своє дальше існування та свою самооборону зробити нічого іншого, як тільки вхопити за зброю.

Душі наших королівських предків дивляться на нас. Здаємося на відвагу наших підданих та на те, що джерело зла буде швидко знищене і в східній Азії настане тривкий мир".

ПЕРШІ ГОДИНИ ПІСЛЯ ВИБУХУ ВОРОЖИХ ДІЙ.

СТОКГОЛЬМ. — Під натиском плянової політики Рузвелта в справі поширення війни заявився американський конґрес і сенат за війною проти Японії. Рузвелт підписав рішення про проголошення війни. Премієр Анґлії Черчіль заявив у парляменті, що Велика Британія виповіла війну Японії.

Японський ген. Гата повідомив китайського президента Ванчінвея про японське рішення щодо воєнного стану зі Зл. Державами та Анґлією. На окремому засіданні центральної політичної ради запевнив Ванчінвей японців про найтіснішу співпрацю і заохотив пізніше в проклямації китайський нарід співпрацювати з усіх сил при відбудові Сх. Азії.

Головний вожд японської експедиційної армії в Китаю ген. Гата заявив у своїй проклямації, що виповідження війни Анґлії і Злуч. Державам є останньою ставкою для народів сх. Азії. Японська армія рішена в ніякому випадку не терпіти ворожих акцій Анґлії та Америки в Китаю.

Як повідомляють з Токіо, проголошення війни викликало в японській столиці крайну рішучість. Всі знали, що війна зі Зл. Державами з приводу їх поведінки є неминуча.

У французькому Індо-Китаю видала японська військова влада з нагоди вибуху війни поклик, у якому вказує на добру приязнь між Японією й Францією, як також французьким Індо-Китаєм. У Нанкіні перебрано після проголошення воєнного стану все вороже майно під японську охорону. Вдень стягнено японські стійки з площ та головних вулиць. Життя в місті пливе спокійно й нормально.

У Манілі дійшло, за вістками з Шангаю, до ворожих виступів проти японців.

МАНДЖУКО У ВОЄННОМУ СТАНІ З АНГЛІЄЮ І ЗЛУЧЕНИМИ ДЕРЖАВАМИ АМЕРИКИ.

ГСІНКІНГ. — Цісар Манджуко видав розпорядок, яким проголошено воєнний стан із Північною Америкою і Великою Британією. Президент міністрів Чан-Чін-Гуї заявив, що оборонні приготування Манджуко на півночі в знаменитому стані. Призначені до оборони військові сили готові в кожному часі і на всякий випадок.

„Ми присягаємо — закінчив президент міністрів, — боротися разом із Японією в цій святій війні тілом і душею, матеріялом і ділами".

ЯПОНСЬКИЙ МЕМОРІЯЛ.

ТОКІО. — Міністер закордонних справ Того передав послам Злуч. Держав Америки та Анґлії в понеділок рано меморіял на 15 сторінок, який змальовує щирі й довгі зусилля Японії, щоб осягнути зі Злуч. Державами приязне порозуміння в справі миру на Тихому океані і причинитися до світового миру. Меморіял згадує про дуже далекойдучий проект Японії з 20. листопада, по думці якого оба уряди мали б зобовязатися не висилати ніяких озброєних військових сил на якунебудь територію південно-східньої Азії і південного Тихого океану, з виїмком французького Індокитаю. В проекті передбачувалося привернення торговельних взаємин. Далі проект передбачував пізніше відтягнення японських військ із французького Індокитаю. Північно-американський уряд мав зобовязатися не видавати ніяких розпорядків, які противляться приверненню мира між Японією і Китаєм.

ЯПОНСЬКИЙ НАЛЕТ НА ШТОЦЕНБЕРҐ.

ШАНГАЙ. — До японського налету з понеділка на форт Штоценберґ, другу величиною твердиню американських військ на філіпінському острові Люцон, яких 100 км. на північ від Манілі, повідомляє „Маніля Геральд", що головна кватира Злуч. Держав втратила звязок із цим фортом. Зі звіту „Маніля Геральд-у" виходить, що наслідки японського налету на Штоценберґ мусіли бути дуже поважні, що теж виходить із повідомлення Ройтера, який говорить про важкий налет. Влада в Манілі наказала повне затемнення зогляду на небезпеку налету.

Відгомін японсько-американської війни

Відгомін широкого світу на вибух війни на Тихому океані висуває на перше місце ще раз питання, хто завинив цю війну. Часописи різних країн подають огляд подій, що довели до війни і на основі фактів стверджують одноголосно, що Рузвелт поносить відповідальність і за цю війну.

Токіо: „Асагі Шімбун" зазначує, що причиною війни є невикональні домагання Зл. Держав, наприклад відтягнення японських військ із Китаю, відкликання визнання національного уряду в Нанкіні та зірвання пакту трьох. — „Гочі Шімбун" пише ,що війна була невідхильна, бо Злуч. Держави намагалися практично підпорядкувати сх. Азію Америці. — „Йоміурі Шімбун" пригадує завдання Японії, що зводяться до ліквідації китайського конфлікту та створення нового ладу у сх. Азії. — „Прийшов час — пише „Ніші-Ніші-Шімбун" — обстояти нашу славетну 3.000-річну історію та створити у сх. Азії постійний мир".

Мадрит: Еспанський часопис „Йоха де Люнес" пише: Терпеливість і добра воля Японії розбилися об нещирість Білого Дому.

Рим: „Джіорнале д' Італія" вважає війну Японії проти Зл. Держав і Анґлії „висловом конечности". Вороги нового ладу в Европі розпочали оце і в Азії війну з народами, які хочуть там здійснити новий лад.

Берлін: Під заголовком „Спровокована війна" виказує „Фелькішер Беобахтер" інтриґантську гру през. Рузвелта і пише: „Рузвелт хотів довести Японію до самовбивства. Тепер має свою війну, а Америка має в довгій черзі своїх президентів злочинця, що штовхнув її в авантуру з невідомим закінченням".

Париж: „Парі Міді" робить у річевому огляді відповідальними за новий конфлікт анґльосаські держави.

Брюсель: Бельґійська преса зазначує, що Злуч. Держави від місяців уже переводили щораз загрозливіше військове й господарське окружування Японії.

Гельсінки: „Ууві Суомі" пише, що сучасна війна змінилася з приводу нових подій у світову війну. — „Кавпалеґті" зазначує, що швидке діяння Японії заскочило зовсім ворога.

Лісабон: Військовий співробітник лісабонського „Секульо" пише: Манілю, Філіпіни і Гонолюлю заатаковано таксамо нечайно, як Порт Артур у 1904 р.

Софія: Рішення японського уряду, пише „Слово", було для Японії одиноко можливе після того, як панове з Білого Дому зажадали від Японії ключів до її життя та до її дальшого історичного розвою.

Гаґа: Виповідження війни урядом Голяндських Індій Японії означують широкі кола голяндського народу з обуренням як вислід фатальної політики еміґрантів.

Осльо: „Даґблядет" змальовує Рузвелта, як імперіялістичного ловця баз на Тихому океані.

Прага: „Народні Політіка" відмічує, що всю війну від 1939 р. можна назвати війною Рузвелта.

Братислава: „Словак" пише: Рузвелт зломав безсовісно своє приречення, що збереже Злуч. Держави від війни просто тому, що згодився бути знаряддям жидівсько-капіталістичних кол. Вину за цю війну на Тихому океані поносить виключно Рузвелт.

Аж до остаточної перемоги

ГЕЛЬЗІНКИ. — Начальний вожд фінської армії, полевий маршал Манергайм, видав з нагоди 6 грудня, свята фінської самостійности такий денний приказ до війська. „Сьогодні стоять наші війська знову, як і два роки тому, в обличчі ворога. Тоді обоборонила нас від загибелі тільки незвичайна відвага нашої геройської армії. Тепер же ця армія не мусить боротися сама. Рамя об рамя з нами борються тепер проти велитенського ворога на Сході чимало народів Европи, в першу чергу німецький нарід. У грудні 1939 р. ми знали на нашій заставі, яку долю приготовано нашому народові. Але наше тверде рішення боротися до останніх меж, мало в основах згідну волю нашого народу. Сьогодні, в день самостійности, має наша армія за собою оборонну війну, яку вона вела понад 5 місяців від перемоги до перемоги. Одушевлена непохитною волею перемоги вона відбила втрачену Карелію та пробивала собі крок за кроком, свій шлях щораз ближче до мети. Сучасна війна це продовження й остаточне закінчення нашої довгої визвольної війни. Вояки! З ваших змагань виросте мир і благословення для нашого народу і його майбутніх поколінь. Найтяжчі проби ми вже перебули. Тепер тільки треба видержати, поки війна буде доведена до остаточної перемоги".

—o—

НОВИНКИ

КАЛЕНДАР

ГРУДЕНЬ.
11. Четвер — Пмч. Степана
12. Пятниця — Парам. і Фіх.

— ПОДАЄМО ОТСИМ ДО ВІДОМА всім нашим передплатникам і зацікавленим у Німеччині, що чеками В-ва на наше конто в Берліні Pscha ч. 68.085 можна вплачувати гроші тільки на передплату часописів. На висилку грошей на книжки, оголошення, та всякі збірки — мусить кожний мати окремий дозвіл від девізового уряду, Гроші вплачені не на передплату часописів не будуть прийняті. — Українське Видавництво.

— ПОВІДОМЛЯЄМО ВСІХ ЗАМОВЛЯЮЧИХ У НАС КНИЖКИ, що покищо ДО ГАЛИЧИНИ не можемо книжок висилати, бо пачок до Галичини пошта ще не приймає. Усі такі замовлення просимо спрямовувати на адресу: „КНИГОТОРГ“, ЛЬВІВ, вул. Чарнецького ч. 12.

„Українське Видавництво“.

— ШКІЛЬНІ ДЕННИКИ є на складі в Українському Центральному Комітеті, Краків, Зелена 26 — і туди слід спрямовувати замовлення. Ціна 10 зол. Висилається тільки за попереднім надісланням грошей, або за післяплатою. — Фінансовий Відділ УЦК.

— ЩЕ ПРО КУРСИ ДЛЯ КАНДИДАТІВ НА УЧИТЕЛІВ СІЛЬСЬКО-ГОСПОДАРСЬКИХ ШКІЛ. У звязку із деякими запитами вияснюємо, що зголошення на такі курси, надіслані в жовтні й листопаді ц. р. до Українського Центрального Комітету, слід уважати за пробні. Всі зацікавлені повинні внести ще раз відповідні прохання в німецькій мові просто до Головного Відділу Науки й Навчання (Hauptabteilung Wissenschaft und Unterricht in der Regierung G. G., Krakau 20, Aussenring 40 — згідно з його недавнім оповіщенням у „Краківських Вістях“ ч. 266 (421) з 28. XI. ц. р. і попередніх числах. Речинець і місце курсів подамо до відома згодом. — УЦК. 5х

— УДК В КРАКОВІ повідомляє, що додаткові харчеві картки на місяць грудень 1941 р. видається лишень до суботи 13. грудня 1941. Хто до цього часу карток не відбере, втратить можність побору карток за місяць грудень. 2х

— У ЗВЯЗКУ зі зближаючимся МИКОЛАЇВСЬКИМ СВЯТОМ просимо українське громадянство м. Кракова зголосити в УДК діти, які бажали б дістати в дарунку дарові книжечки. Зголошення приймає канцелярія УДК в днях 10., 11. і 12. грудня 1941. Хто в цьому речинці не зголосить дитини, не може рефлектувати на дарові книжечки. При зголошенні належить подати: 1. імя і прізвище дитини, 2. зайняття батьків, 3. місце замешкання, 4. вік дитини. — УДК у Кракові. 2967 1-3

— II. ОГОЛОШЕННЯ. Дирекція фірми „Українська Господарська Спілка „УГАС“ Акційна Спілка“ в Кракові повідомляє, щодня 21. грудня 1941 р. в год. 16-ій в домівці „Украінбанку“ в Кракові, вул. Зелена 22, відбудуться Надзвичайні Загальні Збори Спілки з таким порядком нарад: 1. Відкриття Зборів і вибір провідника. 2. Зміна 3-го параграфу статуту Спілки в тому напрямі, що осідок Спілки переноситься з Кракова до Львова. 3. Внески. — За Дирекцію: І. Кузів. І. Поритко. 2935 1-1

— ВИЇЗД ДО ПРАЦІ НА ЛІВОБЕРЕЖНУ УКРАЇНУ. На Лівобережну Україну потрібно до виїзду зараз або пізніше більшої кількости фахівців: механіків, інженерів, електротехніків, учителів німецької мови, перекладачів та кваліфікованих фахівців із ділянки господарства та промислу. Кандидати на виїзд із Генерального Губернаторства перешлють свої зголошення разом із докладним життєписом у німецькій мові, потвердженим УДК або Делегатурою до УЦК в Кракові. В життєписі треба подати докладно, звідки походить та де — в якій місцевості та в якій ділянці хотів би працювати. Виїздити можна покищо тільки без родини. Стягнути родини можна буде щойно пізніше.

Український Центральний Комітет.

— СПРАВА РОЗШУКІВ ПОЛОНЕНИХ З БОЛЬШЕВИЦЬКОЇ АРМІЇ І ПРОПАВШИХ ТА АРЕШТОВАНИХ БОЛЬШЕВИКАМИ. До УЦК звертаються з численними запитами поінформувати, де є такий і такий полонений, або тоді й тоді арештований і в такій а такій тюрмі увязнений. Не маючи змоги відповісти на кожний запит зокрема, повідомляємо оцею дорогою, що: 1) в справі полонених ані УЦК, ані ніяка німецька влада не може на цей запит відповісти, бо повного і певного спису всіх українців-полонених із їх теперішньою адресою нема. Якщо знається, що хтось перебуває в такому чи іншому таборі, то радше випадково, через чиюсь устну передачу. 2) В справі колись большевиками увязнених, а опісля пропавших громадян, УЦК, так само, як і Німецький Червоний Хрест мають ще меншу можливість ствердити теперішнє місце побуту пропавшого. Просимо отже ж усіх заінтересованих не писати в згаданих справах ані до УЦК, ані до Німецького Червоного Хреста, ані до Української Установи Довіря (Украініше Фертрауенштелле) в Берліні. Більше вказаним було б помістити оголошення в „Нашій Добі“, Berlin NW 7, Prinz Friedr. Karlstr. 1. Її читають майже всі полонені й можливо, що хтось із них міг би дати якусь інформацію. — Український Центральний Комітет, Відділ Праці і Суспільної Опіки. 4х

— НА ФОНД ДОПОМОГИ УКРАЇНСЬКИМ СТУДЕНТАМ зложили (в золотих): Громадяни Тудорковичів і округи за листопад: Збірка в церкві 43.53, шкільні діти 16.52, УОТ 10, П. Гнатевич 5, о. П. Гордибало 5, Е. Коханова 5, С. Юрчук 2, С. Юрчукова 2. — Заходом УДК Ярослав: Інж. Палієнко 20, лік. І. Черкавський 10, М. Теребець 3, Украін. Торг. Школа 13.63, К. Стасюк 20, О. Бобинський 5, проф. Т. Поліха 2, о. І. Тетерка 100, суд. Подлуський 1, М. Бречко 10, м-р В. Заяць 80, Т. Бохно 4, д-р М. Терлецький 5, о. С. Гриневецький 20, Секція КоДУС (збірка) 445.40. — Заходом УДК-Делегатури в Белзі: д-р В. Оробець 20, нот. В. Сухий 10, інж. В. Чижович 20, І. Малюца 3, купці Белза 100.50, М. Луцик 5, О. Ю. Ковшевич 5, купці Белза 45, о. І. Гела 5, д-р С. Козак 10, учителі Белзчини 56, Українбанк 5, учителі й установи Белза 30.50, інж. В. Чижович 20, І. Малюца 3, Р. Білинський 1, Д. Яцишин 2, д-р В. Оробець 10, дир. К. Мигаль 3, дир. О. Дзік 2.50, Т. Дзік 2.50, нот. М. Шахнович 10, м-р Я. Тарнавський 5, д-р І. Салагуб 10, д-р С. Козак 10, д-р В. Мизюк 20, д-р І. Романків 5, суд. А. Слиж 5, нач. суду А. Свистович 5, нот. В. Сухий 10, працівники Кооп. Союзу 186, М. Кисіль 5, Міщанська Спілка, Белз 60, Делегатура Белз 25, Кооп. Союз і учителі, Белз 264.50, купці Белза 120, О. Лісінська 5, Я. Сич 20, УОТ Жужіль 10, пушка Кооп. Союзу в Белзі 14, збірка в церкві в Цеблові (о. д-р Вергун) 16.86, збірка в церкві в Белзі 115.13, збірка в Глухові 7.08, збірка в церкві в Острові 36.25, О. Марцишин 2, К. Мусій 4, П. Чорній 2, Курінь Дівчат, Себечів 20, Кооп. „Нове Життя“, Христинопіль 50, дохід із свята 1. листопада в Белзі 96.26, Українбанк, Белз 50, УОТ Жужіль 10, УОТ Лещків 13.70, збірка в церкві в Опільську 50, Секція Молоді в Острові 18, збірка в церкві в Белзі 105.67, збірка в церкві в Цеблові 38.50, збірка на хрестинах у М. Шопяка, Муроване Жабче 24. П. Мойсак 5.

— ВІД ПОВАЖНОГО браку бензини терпить не тільки Англія і Злуч. Держави, але й південна Африка. Тому й південно-африканський уряд приневолений був, як повідомляє лондонський „Финеншел Лайф“, ввести від минулої суботи поважні обмеження в продажі бензини. Передбачують недалеку повну раціоналізацію бензини.

— В АЛЬМАЗОРІ (Еспанія), 4 км. від Кастельйоне, трапилася підчас вантаження товарового поїзду сильна експльозія, в якій згинуло 11 осіб. Догадуються, що в румовищах є дальші жертви. жертви.

КОРОТКІ ВІСТКИ

* **Румунський король Михайло** і королева-мати Олена були — в дорозі до Фльоренції — 28. листопада гістьми Фірера на інтимнім сніданку в Берліні. Урядова вістка зазначує, що подорож до Фльоденції відбулася у зовсім приватних справах. Ще цього самого дня, в якому їх Фірер запросив на сніданок, король Михайло і королева-мати поїхали далі до Італії, з якої вернуться до Румунії в другій половині грудня.

* **В мин. суботу** передполуднем відбулася на двірці в Софії в прияві німецького військового аташе, команданта міста Софії, заступників німецького посольства і заступників частин німецької збройної сили урочиста передача шпитального поїзду, який болгарський уряд поставив німецькій збройній силі до диспозиції.

* **180 священиків-еміґрантів** у Болгарії висловило бажання повернутися якнайскорше на звільнені від большевиків землі. Болгарські часописи пишуть, що йдуть заходи, щоби це їх бажання сповнити.

* **Після** прийняття японського домагання для скріплення японських військових сил у франц. Індокитаю в інтересі спільної оборони краю, заведено від 18-ої год. починаючи від 8. грудня ц. р. затемнення в цілому Індокитаю.

* **За вістками** з Сінґапуру, арештувала та інтернувала тамошня анґлійська влада близько 1.000 японців із цього міста.

* **Японське** летунство почало вже вдосвіта у вівторок свої чергові налети на Філіпіни. За звідомленнями в Манілі столиці Філіпінів, у вівторок коло 11 год. наказано вже втретє летунський алярм, що заповідав третій японський налет. Два перші летунські алярми були ще до сходу сонця.

* **Перше затемнення** військово важних центрів у Злуч. Державах наказано вночі на понеділок у Лонґбічі та Бербенку (Каліфорнія). Наказ затемнення видав командант округи фльоти Сан Франціско.

* **Як повідомляють** із Вошинґтону, през. Рузвелт наказав арештувати впливових японців у Злуч. Державах. Міністерство справедливости подає число арештованих на 1000 осіб. В Токіо подали офіційно до відома, що японська протишпигунська влада арештувала 100 осіб.

* **Начальний вожд** японських морських сил на китайських водах, віцеадмірал Коґа, розтягнув над побережжям Гонкону, як теж над орендними областями бльокаду.

* **Представник** японської експедиційної армії в Китаю заявив, що японські операції проти чункінського уряду йтимуть попри війну на Тихому океані нестримно далі. Японська армія зайняла всі американські та анґлійські концесії в цілому окупованому Китаю, отже окрему дільницю Ганков та анґлійські концесії в Кіюкіян, Амой, Кулянтсе та Чіфу.

КУТОК МОВИ

КВІТКА, ЦВІТ

Чимраз більше затирається різниця між „квітка“ і „цвіт“. У галицькій літературній мові дуже часто можна подибати „цвітка“ зам. „квітка“, у східньо-українській „квіт“ зам. „цвіт“ (Шашкевич: „Цвітка дрібная молила неньку...“, Тичина: „Квітне квіт первоквіт...“). Як повинно бути? Квітка — це рослина з цвітом і билом. Отже: квітки в городі, квітник і т. п., а зате: цвіт яблуні (*Коцюбинський*), цвісти чи цвисти, бо це відноситься виключно до самого цвіту. Щодо штучних квітів — завсіди „квіти“, бо це звичайно цвіт із хвостиком. „Цвітиста матерія“ — це матерія з самими цвітами чи в цвітовий десень, а „квітиста“ — це вже була б така, що мала б на собі „квіти“ (квітистий килим).

ТРЬОХ, ТРОЄ, ТРИ

Часто пишуть: „У хату ввійшло трьох вояків“ (чотирьох, пятьох, десятьох, чи як там). Проти цього виступало і виступає багато мовознавців, чи моволюбців. Специяльно неприємна ця форма для наддніпрянців. Модест Левицький поборював її, як льокальну галицьку, і ставив замість неї... форму „троє“. Отже мало б бути: „У хату ввійшло троє вояків“. Він пішов ще далі і пропонував замість: „У хату ввійшло десятьох жовнірів“ — „У хату ввійшло десятеро жовніра“. (Мимоходом: не „жовнір“, а „вояк“).

На мою думку форма „трьох“, „пятьох“ і т. д. не так неправильна, як неприємна. Знову ж форма „троє“, „пятеро“, „десятеро“ плутає роди: чоловічий і середній (десятеро дітей, курят, яєць і т. д.). Форма „троє“, „четверо“ і т. д. приходить у нас також і при неозначеному роді: „троє людей“, „десятеро штук худоби“, „пятеро коней“.

Мені здається, що найкраще було б вживати просто: „У хату ввійшли три вояки“, „ввійшло десять вояків“, „я мав двадцять помічників“. Ця форма зовсім добре заступає обі тамті.

ПОСТІЙНИЙ, СТАЛИЙ

Одна і друга форма літературна, хоч дехто вважає форму „сталий“ за польонізм. Тимчасом ці два слова мають інакше значіння. „Сталий“ — це стан більше незмінний (сталі переконання, стала посада, сталі ціні), а постійний — це стан більше переходовий (постійний заробіток, постійний співробітник, постійні налети, постійні нарікання, постійно хтось не доїдає, свариться, кудись ходить і т. п.).

ПОКИ, ДОКИ, ЗАКИ

Між „поки“ і „доки“ не вичуваю різниці, зате між цими двома і „заки“ різниця є. У східньо-українських письменників дуже часто можна подибати „поки“ замість „заки“: „Поки я зібрався — він уже поїхав“. Цікаво, що „поки“ заступає і „доки“ і „заки“, зате „доки“ може бути вжите тільки замість „поки“. Адже ніяк не можна вжити „Доки я зібрався — він уже вийшов“. Думаю, що правильно буде: „Поки я збирався — він уже поїхав“, але „Заки я зібрався — він уже поїхав“. Рішальним тут, як бачимо, є час: У минулім недоконанім буде „поки“, в доконанім „заки“, нпр.: „Поки я ліз на гору...“, „Заки я виліз на гору...“, „Поки ти мене любив“, але: „Заки ти мене полюбив“. Те саме відноситься і до будучих часів: „Поки сонце зійде...“, але „Заки сонце зійшло“.

БЛЕСК, БЛИСК

Дуже недавно скасували в нас „блеск“. Але він упертий і держиться, як не в писанім, то бодай у говоренім слові. Не знаю причин тієї касації, але, гадаю, що вона була щонайменше передчасна. Адже „блеск“ і „блиск“ — це два різні поняття: блеск — сталий стан, блиск — хвилевий. „Блеск сонця сліпить очі“, „Блиск меча — і голова покотилась“.

У нашій мові, і літературній, і народній є обидва слова, правда, деколи слово „блиск“ заступає „блеск“, („...Блиск її сяяв так...“ — Щоголів), але це ще не підстава викидати безсумнівно потрібне слово. Чому обіднювати мову, коли рівночасно всюди доказують, яка вона багата?!

БРАТЯ, БРАТТЯ

Чимраз частіше можна в книжках подибати слово „браття“, замість „братя“. Це очевидна помилка. В нас виступає форма „браття“ тільки в збірнім значінні і є середнього роду: „Браття миле, браття любе“ (так як „славне отамання“).

В конкретнім значінні: „ті братя“ („на чужину з України братя розійшлися“ — Шевченко) заступає форму „ті брати“. В такому випадку не треба здвоювати літери „т“.

Роман Купчинський.

Дії на Далекому Сході

ОБСАДЖЕННЯ ШАНГАЮ.

ШАНГАЙ. — Негайно по 4-ій годині ранку увійшли японські панцирні одиниці на головну пристаневу вулицю „Бунд" у Шангаю. Японські стежі обсадили доступ до Бунду та бічні вулиці від неї.

Зараз же після цього впали й перші стріли між англійськими та американськими канонірками й одним японським кружляком. Японські літаки вмішалися в бій і скинули бомби. Вміжчасі припровадив японський нищильник канонірку зі залогою. Японський кружляк ,японський нищильник та уставлені на „Бунді" протипанцирні гармати добули зараз перевагу в вогні. Англійська канонірка була важко поцілена, запалилася та пішла на дно. Відтак японські залоги взяли приступом американську канонірку і вивісили японський прапор. Бій тривав яких 20 хвилин. В год. 6.50 японські панцирні вози відїхали з „Бунду", а японські стежі з міста ввійшли до міжнародньої концесії.

ЯПОНЦІ ОБСТРІЛЮВАЛИ ОСТРІВ МІТВАЙ.

ТОКІО. — 9. 12. Як подала цісарська головна кватира до відома, обстрілювали японські военні кораблі в понеділок сильно остров Мітвай. Запалено гангари, склади пальних матеріялів і тд.

Остров Мітвай лежить на Тихому Океані кругло 1800 км. на північний захід від Гавай і має велике значіння як повітряна і морська база Америки.

ДОЛЯР ПАДЕ.

АНКАРА. — Північно-американський доляр в Істамбулі — на вістку про вибух північно-американської війни, втратив кругло 30% своєї вартости. В банках не акцептовано американських долярових банкнотів у вільній торговлі.

ТУРЕЧЧИНА ПРИГАДУЄ СВОЮ НЕВТРАЛЬНІСТЬ.

АНКАРА. — Анатолійська агенція опублікувала у вівторок у вечері урядову заяву, що турецький уряд розтягає своє невтральне становище і на конфлікт Японії зі Зл. Державами.

Фонд Українського Студента — це живий капітал української спільноти.

ЯПОНЦІ СКОНФІСКУВАЛИ 200 ВОРОЖИХ ПАРОПЛАВІВ.

ТОКІО. — Цісарська головна кватира повідомляє, що вчора сконфісковано 200 ворожих торговельних пароплавів, загальної містоти 80.000 тон, серед них 10.500-тонний пароплав „Президент Герісон". Далі повідомляють, що на Гонкон відбулися нові налети, при чому ушкоджено важко один анґлійський нищильник. Підчас учорашніх налетів на остров Вейк, що лежить між островами Ґвам і Мідвей, підпалено збірники нафти та збито 9 ворожих літаків.

ВІДКЛИКАННЯ СОВІТСЬКИХ КОРАБЛІВ ДО АМЕРИКИ.

ШАНГАЙ. — Всі совітські кораблі, в дорозі до сибірського побережжя Совітського Союзу, відкликано до Америки.

ЯПОНСЬКИЙ ДЕСАНТ НА ФІЛІПІНАХ.

ШАНГНЙ. — Спікер армії подав до відома, що японські війська могли успішно висадити десант на Філіпінах. Місце причалення ще невідоме. Втрат не було при висадженні на сушу ні на Маляї, ні в Сиямі, ні на Філіпінах. Це для Японців особливо задовільне, бо побоювалися поважно перешкод у причалюванні на півострові Маляя, тому, що британські літаки відкрили своєчасно конвой з японськими військами. Вкінці подав спікер армії, що головна сила японських військ увійшла вже в столицю Банкок (Сіям).

НАСТУП ЯПОНСЬКИХ ВІЙСЬК НА СІНҐАПУР.

ТОКІО. — Цісарська головна кватира японської армії повідомила у вівторок вранці, що японські війська атакували область Сінґапуру, а ескадри японського летунства перевели налети на анґлійські бази на Маляйському півострові.

ОГОЛОШЕННЯ

ЦІНА ОГОЛОШЕНЬ: Ціла сторінка 600 зол., пів сторінки 320 зол., ¼ сторінки 180 зол., ⅛ сторінки 150 зол., ⅟₁₂ сторінки 80 зол.
МЕНШІ ОГОЛОШЕННЯ: 1 міліметер ширини 1 шпальти (або його місце) 1 зол. — В тексті 100% дорожче, на першій сторінці 200% дорожче.
ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ: 30 сотиків за слово, найменше 3 зол. Для шукаючих праці 15 сот. за слово. Матримоніяльні по 50 сот. за слово.
КНИЖКИ: Всі книжки нашого видавництва продають книгарні й адміністрація видавництва. Хто хоче замовити книжки просто на свою адресу — повинен наперед прислати належитість і на пересилку, а тоді вишлемо бажані книжки.

ПЕРЕДПЛАТА „Кр. В.": Передплату треба висилати згори. Передплата однакова в краю й закордоном. Часопису на кредит не можемо висилати. При зміні адреси треба все подавати попередну адресу.

ВИСИЛКА ГРОШЕЙ: Гроші на передплату з Генерального Губернаторства треба посилати переказами або чеками нашого видавництва Sch A Warschau Nr. 3.812. З Німеччини чеками нашого видавництва на Postscheckkonto Berlin № 68085.
З Протекторату: чеками „Українського Видавництва" Postsparkasse Prag 78.513. — Із Словаччини чеками Tatra banka, filialka v Bratislave, Bratislava, № 5015 на р-к Ukrainske Nakladatelstvo v Krakove. — Курс 1 нім. марки 2 зол., 1 чеської кор. 0.20 зол., 1 словацької кор. 0.20 зол.
При висилці грошей все треба подати на що призначені гроші. Звертаємо увагу: подавати читку і докладну адресу.

За Редакцію відповідає начальний редактор М. Хомяк у Кракові. Видає „Українське Видавництво", Краків, вул. Райхсштрассе 34, II. Тел. ...
З друкарні „Нова Друкарня Денникова" під наказною управою, Краків, вул. Ожешкової 7, тел. 102-79.
Verantwortlich für den Gesamtinhalt und Anzeigenteil: Hauptschriftleiter M. Chomiak, Krakau. Verlag: „Ukrainischer Verlag" G. m. b. H. Krakau Reichsstrasse 34. Fernspr. 230 39. — Druck: „Neue Zeitungsdruckerei", Kommissarische Verwaltung, Krakau. Orzeszkowagasse 7, Fernsprecher 102-79